

Konwencja o różnorodności biologicznej (CBD)

Konwencja o różnorodności biologicznej została sporządzona w dniu 5 czerwca 1992 r. podczas tzw. Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro i jest obecnie jednym z najbardziej powszechnych porozumień międzynarodowych. Jej stronami jest 193 państw świata. Konwencja została ratyfikowana przez Polskę w 1996 r.

Przyjęto trzy cele konwencji: ochrona różnorodności biologicznej, zrównoważone użytkowanie jej elementów oraz uczciwy i sprawiedliwy podział korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych. Oznacza to, że przy podejmowaniu postanowień i konkretnych działań równie ważne jest zachowanie całego bogactwa przyrodniczego, jak zaspokajanie potrzeb obecnych i przyszłych pokoleń ludzkich, przy przestrzeganiu zasady dzielenia się korzyściami z wykorzystania zasobów ze społecznościami, które te zasoby udostępniają. Każde państwo ma suwerenne prawo do korzystania z własnych zasobów przyrodniczych, zgodnie z prowadzoną polityką, zawartą w krajowej strategii różnorodności biologicznej i stosownym programie działań.

Na ochronę zasługują wszystkie elementy różnorodności biologicznej. Szczególną uwagę należy zwracać na elementy najbardziej istotne z punktu widzenia zasobów przyrodniczych oraz zaspokajania potrzeb społecznych (obszary o bardzo wysokiej różnorodności biologicznej – np. lasy równikowe czy rafy koralowe, obszary o dużej liczbie gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem – np. obszary górskie czy wodno-błotne, obszary posiadające istotne znaczenie społeczne, ekonomiczne, kulturowe lub naukowe). Obszary takie należy zidentyfikować i objąć stosownymi obserwacjami stanu i zachodzących zmian (tzw. monitoringiem przyrodniczym).

Podstawową metodą zachowania różnorodności biologicznej jest ochrona in-situ, czyli w miejscu naturalnego występowania danego elementu. W tym celu tworzy się obszary chronione, ustanawia odpowiednie sposoby zarządzania nimi, jak i obszarami istotnymi dla różnorodności biologicznej, położonymi poza terenami chronionymi, odtwarza ekosystemy o zniszczonej różnorodności biologicznej, utrzymuje lub odtwarza populacje cennych i zagrożonych gatunków, zapobiega wprowadzaniu gatunków obcych lub organizmów genetycznie zmodyfikowanych. Na równi z ekosystemami oraz gatunkami i odmianami roślin, grzybów i zwierząt, chronić należy tradycyjną ludową wiedzę i praktyki sprzyjające ochronie i zrównoważonemu użytkowaniu różnorodności biologicznej. Uzupełnieniem ochrony in-situ jest ochrona ex-situ, polegająca na zachowywaniu elementów różnorodności biologicznej poza miejscem ich naturalnego występowania, m.in. w bankach genów, ogrodach zoologicznych i botanicznych.

Państwa wysoko rozwinięte powinny udzielać pomocy państwom rozwijającym się w celu prowadzenia działań zmierzających do ochrony i zrównoważonego użytkowania zasobów przyrodniczych, prowadzenia badań naukowych i rozwoju postępu naukowo-technicznego, prowadzenia szkoleń, działań edukacyjnych i podnoszących świadomość społeczną oraz ułatwiających dostęp i przekazywanie nowych technologii sprzyjających ochronie i zrównoważonemu użytkowaniu różnorodności biologicznej.

Konwencja wprowadza obowiązek przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko planowanych

przedsięwzięć, informowania o szkodach powstałych w środowisku przyrodniczym danego kraju i szybkiego reagowania na nie. Konwencja uznaje suwerenne prawa poszczególnych państw do ich zasobów naturalnych, ale jednocześnie zobowiązuje je do ułatwiania innym stronom dostępu do tych zasobów w sposób zrównoważony, czyli niezagrożający stabilności tych zasobów. Konwencja wspiera wymianę informacji pochodzących z ogólnie dostępnych źródeł dotyczących ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej oraz współpracę techniczną i naukową w tej dziedzinie.

Konwencja nakłada na kraje wysoko rozwinięte obowiązek zapewniania środków finansowych krajom rozwijającym się na działania mające na celu realizację jej postanowień oraz tworzy w tym celu specjalny mechanizm finansowy: Fundusz na Rzecz Globalnego Środowiska (GEF), określając priorytety programowe i kryteria uprawniające do dostępu i wykorzystania środków tego funduszu.

Najważniejszym organem konwencji jest Konferencja Stron, dokonująca przeglądu wdrażania konwencji oraz podejmująca decyzje określające zadania dla stron i sekretariatu konwencji. Do tej pory odbyło się dwanaście spotkań Konferencji Stron, trzynaste spotkanie odbędzie się w grudniu 2016 r. w Cancun (Meksyk). Konferencja Stron posiada organ pomocniczy dla zapewnienia doradztwa w sprawach naukowo-technicznych (SBSTTA), który m.in. przygotowuje oceny stanu różnorodności biologicznej i oceny skuteczności podejmowanych działań. Powołane zostały również grupy robocze w celu bardziej szczegółowego rozpatrzenia najważniejszych zagadnień tematycznych, związanych m.in. z obszarami chronionymi, tradycyjną wiedzą ludową oraz dostępem do zasobów genetycznych.

Przydatne linki:

[Konwencja o różnorodności biologicznej](#)

[Sekretariat Konwencji o różnorodności biologicznej](#)

[System Wymiany Informacji o Różnorodności Biologicznej](#)